

Предизвикателствата на текста – създаване, превод и прочит

Създаването на художествен текст е особен творчески акт, който изразява прехода от единичното към общото съзнание.

Става дума за един уникален, смислово овладян процес на осъзнаване и организиране на дадена информация. Писането представлява изява на позицията на една личност, адресирана към общото в лицето на читателите.

Художественото произведение не е семантично затворена система. Тя остава отворена към постигане на нов смисъл в процеса на прочита, която по всяко време може да претърпи развитие. Написаното слово е способно да въздейства върху отделното съзнание с различна сила и насоченост. То притежава възможността да моделира позиции и пречупва мнения, като тези качества са условие за постигане на нова гледна точка в читателското мислене.

Линията автор – текст – читател определя аспекта на тяхната цялостност и принципна свързаност. Съвременната литература използва до краен предел всички шансове за разрушаване на границите на текста. В това число и преводът създава форми на разностранното комуникативно обмяне. Смесовият обмен на думи чрез превод на друг език е сложен процес, понеже спецификите на отделните езици задават различни правила на изразяване. В процеса на превеждане е важно да се за-

пази семантично и стилово функцията на словото от оригиналния текст.

Всеки литературен текст представлява художествено обогатена, двойно действаща система в прехода **автор – читател**. Изграждането на дадено произведение е процес, който се отличава с индивидуален подход и собствена гледна точка. Последното притежава определен идеен потенциал, осъществяващ връзката с читателите. Става дума за едно сложно реализиране на функционалния език. Погледнато от субективността на времето, написаното се променя с всеки индивидуален прочит, но запазва своето послание във времето.

Художественият текст представлява смислово подвижна система от знаци, в която същност и съществуване съпадат. Неговото съдържание се определя от развитието на темата в процеса на писане и като отражение на това, което описва, текстът се превръща в отражение на онова, което отразява.

И така, при превеждане на даден текст се цели смислов обмен на информация от един език на друг. За да бъде преведен, текстът е опосредстван от друг субект, а именно преводача. Той обединява линията **автор – читател**, като се задължава да спазва гледната точка на автора, неговата

Текст: Драгомира Никова
лична позиция и послание. Преводачът може да интерпретира, но не може да променя авторската идея. Процесът на писане е вид овладяване на мисленето. Процесът на превеждане е пренасяне на информация, а процесът на четене представлява овладяване на собствената гледна точка, преминала през идеята на автора. Чрез събитията в текста, читателят узнава идеите на автора и собственото си отношение към темата.

Ако читателят е свободен да избира гледна точка, то преводачът е зависим от нея. Превеждането на едно и също произведение от XV-ти, XVIII-ти или XXI-ви век няма да звучи по един и същи начин. Всяко време идва със своята естетика, която се отразява във всички сфери на живота ни. Разбира се, каквато и да е естетиката на времето, хората се нуждаят от художествена литература и авторски произведения. Желанието да се докоснем до повече автори се увеличава, а писането и превеждането остават необходимост.

Една латинска сентенция казва: **Verba volant, scripta manent** – Думите отлитат, писаното остава. ★